

Programma 1 Wagening

Waarom dit programma?

Programma 1 'Wageningen sociaal' gaat over alles wat we doen op het gebied van sociaal beleid. Het gaat om taken die we volgens de wet moeten doen, maar ook om onderwerpen waar we zelf keuzes in kunnen maken.

In dit programma staat de opgave 'Toekomstgericht Samenleven' centraal. Met deze opgave willen we zorgen dat alle inwoners bestaanszekerheid hebben. We kijken hierbij naar:

- Inkomenszekerheid.
- De zekerheid van een (t)huis.
- De zekerheid van toegang tot zorg.

Veel van de plannen die hieronder staan horen bij deze opdracht. Soms helpt een plan direct om mensen bestaanszekerheid te geven. Soms is bestaanszekerheid juist nodig om andere plannen te laten slagen. Denk bijvoorbeeld aan gezondheid en welzijn. Daar werkt onze aanpak beter als mensen een stabiele basis hebben.

Hieronder vertellen we welke plannen direct helpen bij bestaanszekerheid en welke plannen daarop voortbouwen. Natuurlijk is dit in de praktijk niet altijd zo duidelijk te scheiden. Veel van onze activiteiten zijn op meerdere manieren verbonden met bestaanszekerheid.

De herziening van het beleidskader Samen Wageningen was belangrijk in 2025. De uitdagingen en ontwikkelingen in het sociaal domein hebben elkaar de afgelopen jaren in rap tempo opgevolgd. Voorbeelden hiervan zijn bestaansonzekerheid, vergrijzende samenleving, de coronacrisis, het Integraal Zorg Akkoord, Participatiewet in balans en de Hervormingsagenda jeugd. Vanaf 2026 gebruiken we dit nieuwe plan als uitgangspunt voor hoe we samenleven en samenwerken in Wageningen vormgeven. De opgave Toekomstgericht Samenleven komt hierin duidelijk terug.

Plannen die direct bijdragen aan bestaanszekerheid

- In 2026 zijn we een jaar bezig met het uitvoeren van het beleidskader Inkomenszekerheid. Hiermee zorgen we dat inwoners mee kunnen doen aan de samenleving en voldoende geld hebben voor hun basisbehoeften. Nu de basis er is gaan we de regeling verder ontwikkelen. Ook willen we samen met organisaties zoals het Sociaal Cultureel Planbureau en Wageningen University & Research onderzoeken wat het effect is van dit beleid. Daarnaast blijven we onze hulp bij schulden verbeteren, vooral het vroeg herkennen en oppakken van problemen.
- In 2026 blijven we inzetten op de zekerheid van een (t)huis met passende zorg in de buurt. Dit doen we op basis van de Woonzorgvisie uit 2024. We geven extra aandacht aan mantelzorgers en vrijwilligers. In 2025 kreeg Wageningen het predicaat Dementievriendelijke gemeente. We gaan verder met het actieplan Samen Dementievriendelijk Wageningen 2025-2027. Ook in regionale samenwerkingen blijven we ons inzetten voor goede en toegankelijke zorg.
- De zekerheid van een (t)huis is belangrijk voor een zeker bestaan. In 2026 gaan we verder het Ethos-telonderzoek: een grote telling van dak- en thuisloosheid die in 2025 is uitgevoerd. We starten het Regionaal Actieplan Dakloosheid en nemen maatregelen in Wageningen als dat nodig is.
- In 2025 zijn we begonnen met het verbeteren van onze manier van werken en hoe we informatie delen binnen het sociaal domein. Zo kunnen we beter werken volgens de Wageningse principes en andere uitgangspunten. Dit project duurt meerdere jaren en krijgt ook in 2026 onze aandacht.

Plannen die voortbouwen op bestaanszekerheid en overige plannen

- In 2026 blijven we werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. We kijken vooral naar wat nodig en mogelijk is in een samenleving die steeds ouder wordt. We voeren het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) uit. Met geld uit de specifieke uitkering (SPUK) versterken we de sociale basis voor jongeren en starten we een aanpak voor valpreventie bij kwetsbare ouderen.
- In 2025 is het programmaplan Goed Werk (2025-2027) vastgesteld. Hierin staat hoe we mensen helpen om (betaald) werk te vinden. Dit doen we op basis van vertrouwen en wat iemand kan. In 2026 voeren we veel van dit plan uit en kijken we hoe het gaat. We

verbeteren onze aanpak binnen de Participatiewet en blijven kwetsbare inwoners goed ondersteunen.

- We voeren de landelijke Hervormingsagenda Jeugd uit. We verbeteren de toegang tot jeugdhulp en werken aan het 'normaliseren'. Ook gebruiken we de lessen uit de pilot Duurzaam Partnerschap in deze plannen.
- In 2026 zoeken we een goede oplossing voor de huisvesting van de Internationale Schakelklas (ISK). Samen met scholen en organisaties werken we aan de Rijke Schooldag, zodat kinderen uit achterstandsituaties mee kunnen doen aan de activiteiten zoals sport, natuur, techniek en cultuur.
- Sport en bewegen moet voor iedereen mogelijk zijn. We willen dit makkelijker maken zodat sporten vanzelfsprekend wordt. In 2026 stellen we een nieuw sportbeleid vast dat beter past bij de wensen van inwoners en verenigingen.
- Het kabinet is gevallen op het onderwerp asiel. Veel vragen zijn (landelijk) nog niet beantwoord. In 2026 wordt hierover verder gepraat. In Wageningen werken we aan goede opvang en huisvesting voor vluchtelingen. We zorgen dat zij vanaf dag 1 mee kunnen doen in de samenleving.
- In 2026 gaan we verder met het Cultuuractieplan Cultuur Dichtbij. Dit plan richt zich op 4 onderwerpen: cultuureducatie, cultuur voor en door iedereen, samenwerking en ruimtegebruik. We willen ook een culturele broedplaats maken en werken aan de vernieuwing van de bibliotheek.
- Vanuit Openbare Orde en Veiligheid voeren we het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 uit. We richten ons op het aanpakken van ondermijning en op zorg en veiligheid. We organiseren een veilige en alternatieve jaarwisseling en bereiden ons voor op grote crisissituaties door de samenleving weerbaar te maken.
- Samen met Wageningen45 werken we aan de toekomstvisie Herdenken, Koesteren en Agenderen van Vrijheid 2025-2030. We bouwen voort op eerdere herdenkingen van 4 en 5 mei. Ook geven we aandacht aan andere belangrijke momenten, zoals Ketikoti, de herdenking van de afschaffing van de slavernij. Dit is belangrijk voor vrijheid en gelijkheid, toen en nu.

Wat willen we bereiken voor onze inwoners en onze samenleving?

In dit programma zijn de actuele ambities gekoppeld aan:

- 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht
- 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid
- 1.3 Vrijheid en internationale samenwerking
- 1.4 Onderwijs en kinderopvang
- 1.5 Een leven lang sporten en bewegen
- 1.6 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen
- 1.7 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving
- 1.8 Ondersteuning en opvang vluchtelingen

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen willen we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten moet het opleveren?

1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners in Wageningen kunnen voorzien in hun eerste levensbehoeften en hebben voldoende mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. We bevorderen de gelijke kansen voor alle inwoners. Hierbij ligt de nadruk op gelijke kansen voor een goede opvoeding en gezond opgroeien.

Doelen

1.1.1 Kinderen en jongeren hebben een gezondere leefstijl.

Beoogde resultaten

- Het percentage kinderen en jongeren dat voldoet aan de beweegnorm (minimaal 1 uur bewegen per dag) is verhoogd ten opzichte van de kindermonitor 2021 en gezondheidsmonitor jeugd 2023.
- In Wageningen zijn er minder kinderen met overgewicht dan het gemiddelde in Gelderland.
- Het percentage jongeren dat gebruik maakt van alcohol, roken, vaperen en drugs is lager ten opzichte van de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023.

Doelen

1.1.2 Voorkomen dat kinderen en jongeren kampen met ernstigere psychische klachten door dit op tijd te signaleren en bespreekbaar te maken.

Beoogde resultaten

- Jongeren en kinderen kunnen met psychische klachten snel en laagdrempelig terecht. (Onder andere door de inzet van SOH-jeugd GGZ, Startpunt, jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, jeugdverpleegkundige en -arts).

Doelen

1.1.3 Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) leven langer, langer in goede gezondheid en ervaren meer veerkracht.

Beoogde resultaten

- In 2026 is het gezondheidsbeleid aangepast en uitgevoerd, zodat de gezondheidsverschillen tussen inwoners kleiner worden.
- In de Wageningse aandachtswijken hebben inwoners minder overgewicht. Onder andere door beweegactiviteiten in de wijken, projecten gericht op een gezond voedingspatroon.
- In de Wageningse aandachtswijken bewegen de inwoners evenveel als het Wageningse gemiddelde. Wij gaan hierbij uit van de Nederlandse norm gezond bewegen (onder andere beweegactiviteiten Welsaam).

- Inwoners ervaren meer bestaanszekerheid.
- Inwoners hebben mogelijkheden om hun basisvaardigheden te vergroten. Zoals taal, rekenen en digitale vaardigheden.
- Mensen wonen en werken in een gezonde leefomgeving, zowel binnen als buiten.

Doelen

1.1.4 We willen eenzaamheid voorkomen, signaleren en verminderen.

Beoogde resultaten

- In 2026 zijn alle beleidsplannen die gaan over kansrijk opvoeden en opgroeien uitgewerkt en uitgevoerd.
- Inwoners ervaren minder eenzaamheid. Bijvoorbeeld door ontmoetingsactiviteiten bij partners in de stad, onder andere Huizen van de wijk/Markt 17.

Doelen

1.1.5 In 2026 hebben we alle beleidsdomein/beleidsstukken met betrekking tot kansrijk opvoeden en opgroeien doorontwikkeld en geïmplementeerd.

Beoogde resultaten

- De uitgangspunten van het vernieuwde beleidskader Sociaal Domein zijn vertaald naar een geactualiseerd onderwijsachterstandenbeleid inclusief zorgstructuur.

Doelen

1.1.6 Door een sterke sociale basis ervaren inwoners maximale eigen regie. Zij zijn zo zelfredzaam mogelijk en we versterken de samenredzaamheid van de samenleving als geheel.

Beoogde resultaten

- We versterken de sociale basis door het ontwikkelen van meer laagdrempelige, preventieve algemene voorzieningen voor aandachtsgroepen.
- We benutten de kracht van inwoners en wijken beter door in te zetten op community building, onder andere via opbouwwerk. Door te werken aan gezamenlijke doelen worden gemeenschappen veerkrachtiger en sterker.
- We verlagen de druk op mantelzorgers en vrijwilligers.

Doelen

1.1.7 Wanneer inwoners hulp nodig hebben om zelfstandig te blijven, is er een netwerk van zorg en ondersteuning waar ze op kunnen vertrouwen.

Beoogde resultaten

- In alle wijken zijn basisvoorzieningen beschikbaar.
- Er is een actief netwerk voor partners in wonen, welzijn en zorg.

Doelen

1.1.8 Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Jeugdwet
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015
- Wet Publieke Gezondheid
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
- Wet gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Juist de al kwetsbare groepen ervaren langdurige fysieke en psychologische gevolgen van onder andere woningcrisis, inflatie en wachtlijsten in de zorg. Daardoor is de kans aanwezig dat de sociaal-economische gezondheidsverschillen in de verschillende lagen van de bevolking komende jaren vergroten.

1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid

Wat willen we bereiken?

Minder financiële ongelijkheid, het voorkomen van armoede en de financiële zelfstandigheid van inwoners vergroten.

Doelen

1.2.1 Alle inwoners in Wageningen kunnen voorzien in hun eerste levensbehoeften en hebben voldoende mogelijkheden om op een passende manier mee te doen in de samenleving.

Beoogde resultaten

- Inwoners zijn financieel zelfstandig.
- Inwoners met financiële zorgen zijn op tijd bij ons in beeld om grotere problemen te voorkomen.
- Inwoners weten hoe zij met geld om moeten gaan en zijn financieel zelfstandig.
- Meer inwoners kunnen meedoen in de samenleving ondanks een gebrek aan geld.
- Bij meer inwoners doorbreken we de armoede van generatie op generatie.
- Inwoners ervaren voldoende veerkracht ondanks financiële zorgen.
- Alle kinderen en jongeren (met specifiek aandacht voor kinderen en jongeren in achterstandssituaties) hebben kansen om zich op eigen wijze goed te ontwikkelen.
- In 2026 hebben we de bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners vergroot, via het Maatschappelijk Meedoen Budget en via begeleiding naar (betaald) werk.
- In 2026 zorgen we ervoor dat alle inwoners naar vermogen kunnen meedoen in de Wageningse samenleving.
- In 2026 vergroten we via Goed Werk de kansen op (betaald) werk voor alle inwoners.
- In 2026 werken we volgens de Participatiewet in balans, waarin vertrouwen en begeleiding naar een passende plek om te werken of mee te doen centraal staat.
- In 2026 bieden we dienstverlening ook aan via het Regionaal Werkcentrum Foodvalley, samen met onze partners.

Doelen

1.2.2. Uitvoering wettelijke taken.

In het kader van dit doel voeren we de volgende wettelijke taken uit:

- Participatiewet
- Wet sociale werkvoorziening
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- Wet educatie en Beroepsonderwijs

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Met ons Inkomenszekerheidsbeleid zorgen we dat onze inwoners voldoende hebben om rond te komen en mee te doen in de samenleving. De inkomensondersteuning van het Rijk, zoals toeslagen en uitkeringen heeft hier een grote invloed op. Daarom zijn de kosten van het Inkomenszekerheidsbeleid sterk afhankelijk van de inkomensondersteunende maatregelen van het Rijk. Dit betekent ook dat we de inzet van middelen en de opbouw van het rekenmodel goed in de gaten moeten houden of we de beleidsdoelen halen.

Extra kosten

In het oude systeem is geen rekening gehouden met de kosten die sommige inwoners moeten maken. Dat geldt voor mensen die niet gezond zijn, chronische ziek zijn of een handicap hebben of krijgen. Dit geldt ook voor de energiekosten. Doordat deze kosten niet zijn opgenomen in de begroting kan het sociaal minimum van inwoners onder druk komen te staan.

Alle inwoners bereiken

Met het nieuwe beleid willen we alle inwoners bereiken die onder de Maatschappelijk Meedoen Grens vallen. Dit kunnen ook inwoners zijn die we eerder niet bereikt hebben. Daarom is het belangrijk om gericht te communiceren en goed samen te werken met partners in de stad. Zo kunnen we deze inwoners beter vinden en helpen.

Beter verankeren

In 2025 is het programmaplan Goed Werk vastgesteld. Daarin staat hoe we inwoners goed kunnen ondersteunen bij de overstap van een uitkering naar (betaald) werk, en terug. Ook de principes uit de nieuwe Participatiewet, zoals het werken vanuit vertrouwen en meedoen naar vermogen zijn binnen Goed Werk geborgd. Het jaar 2026 wordt dan ook benut om deze aanpak verder in te bouwen en uit te voeren. Tegelijkertijd worden ook nieuwe ontwikkelingen meegenomen, zoals de Wet van school naar duurzaam werk. Zo krijgen inwoners vanuit de Participatiewet voldoende kansen om naar eigen vermogen mee te doen.

Een loket

In 2026 wordt ook het Regionaal Werkcentrum Foodvalley geopend. Inwoners en werkgevers uit de hele regio kunnen voortaan bij één loket aankloppen voor advies en ondersteunen rondom werk. De gemeente Wageningen werkt hierin samen met partners zoals het UWV, regiogemeenten, vakbonden en het onderwijs.

1.3 Vrijheid en internationale samenwerking

Wat willen we bereiken?

Wij vinden het belangrijk dat mensen begrijpen hoe waardevol vrijheid is — voor onszelf én voor de samenleving. We geven hier aandacht aan, onder andere door het organiseren van herdenkingen zoals 4 en 5 mei en Ketj Koti. Iedereen heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid. Niet alleen voor nu, maar ook voor de generaties na ons. Met respect voor het verleden willen we vrijheid zichtbaar en voelbaar maken. Dat doen we lokaal, regionaal, landelijk én internationaal.

Doelen

1.3.1 We zijn vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding, voortdurend zichtbaar als gangmaker voor het bewustzijn en daarmee de bevordering van individuele en collectieve vrijheid.

We bouwen voort op de successen van de voorgaande edities van de 4 mei-herdenking en het vieren van de bevrijding op 5 mei. Als Stad der Bevrijding is Wageningen zichtbaar actief om mensen bewust te maken van vrijheid. Wij brengen deze thema's onder de aandacht door het hele land en ver daarbuiten. Dit doen we professioneel, midden in de samenleving, met krachtige en loyale partners. We vragen aandacht voor actuele wereldproblemen waarbij vrijheid onder druk staat. We onderschrijven het VN-verdrag en spreken ons uit tegen schending van de mensenrechten.

Naast de jaarlijkse herdenking van 4 en 5 mei willen we in Wageningen, Stad der Bevrijding, ook aandacht geven aan andere historische momenten die onze vrijheid hebben gevormd. Zoals de afschaffing van de slavernij; Ketj Koti. Deze gebeurtenis is bepalend geweest voor vrijheid en gelijkwaardigheid binnen ons koninkrijk, toen en nu.

Beoogde resultaten

- We bieden via Wageningen 45 het jaarrond, met het hoogtepunt op 4 en 5 mei, een onderscheidend programma dat invloed en effect heeft: lokaal, regionaal, landelijk en internationaal. Met ontmoetingen, evenementen, dialoog, kennisdeling en educatie.
- In 2026 versterken we het historisch besef rond de afschaffing van de slavernij door Ketj Koti te herdenken en te vieren, waarbij lokale organisaties betrokken zijn.

Doelen

1.3.2 In 2026 blijven we ons beleid rondom internationale samenwerking voortzetten.

We gaan nieuwe contacten aan en staan daarvoor open wanneer dit ons versterkt als Kennisstad, als Stad der Bevrijding en/of als internationale stad. We ondersteunen initiatieven van inwoners als deze hier een bijdrage aan leveren.

Beoogde resultaten

- Ook in 2026 worden uitwisselingen georganiseerd tussen scholen, groepen en organisaties uit Wageningen en onze partnersteden. Het uitwisselen van kennis en ervaringen staat centraal.
- Op 4 en 5 mei zijn vertegenwoordigers uit de partnersteden aanwezig om activiteiten rondom de herdenking en bevrijding bij te wonen.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- De uitvoering ligt bij Wageningen45. Ze zijn afhankelijk van subsidies of sponsoring en van het weer. Ook de toenemende inflatie is een risico.
- Onvoldoende draagvlak in de Wageningse samenleving voor de stedenbanden (dat wil zeggen het ontbreken van een stichting of werkgroep) en een beperkt budget.

1.4 Onderwijs en kinderopvang

Wat willen we bereiken?

Alle kinderen en jongeren (met specifiek aandacht voor kinderen en jongeren in achterstandssituaties) hebben kansen om zich op eigen wijze goed te ontwikkelen, zodat zij een bij hen passende plek in de samenleving kunnen verwerven.

Doelen

1.4.1 Onderwijsachterstanden en ontwikkel- en taalspraakachterstanden zijn verminderd.

Beoogde resultaten

- 90% van alle kinderen gaat goed over naar groep 3 op de basisschool. Bij kinderen met een Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)-verwijzing is dat 80%.
- Digitale middelen worden beschikbaar gesteld op scholen.
- Kinderen in het VVE-programma krijgen een controle door een logopedist. Ook andere kinderen van groep 1 tot en met 8 worden onderzocht als er zorgen zijn.
- We werken aan een plan om kinderen van verschillende achtergronden samen naar school te laten gaan. (Intentieverklaring "Het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie".)
- Voor kinderen en jongeren die opgroeien in moeilijke situaties is er extra aanbod met muziek, cultuur en sport. Dit noemen we de "Rijke Schooldag".

Doelen

1.4.2 Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.

Beoogde resultaten

- Het relatief schoolverzuim bedraagt maximaal 2% van het aantal leerplichtigen.
- Het aantal Voortijdig School Verlaters (VSV'ers) in de regio Vallei daalt tot 2025 met 1,5%.

Doelen

1.4.3 Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid (hoe ga je om met de natuur en het milieu) (draagt mede bij aan programma 2).

Beoogde resultaten

- Er is een scholingsprogramma gericht op het stimuleren van ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Doelen

1.4.4 Voor Wageningse leerlingen zijn scholen voor bijzonder en speciaal onderwijs buiten Wageningen goed bereikbaar.

Beoogde resultaten

- De vervoerder verduurzaamt zijn wagenpark. Op het totaal van de kilometers passend vervoer schooljaar 2025/2026 wordt 10% met euro-6, 40% met groen gas (biogas) en 50% met elektrisch/waterstof uitgevoerd.

Doelen

1.4.5 Schoolgebouwen bieden een optimale leeromgeving, zijn toekomstbestendig en multifunctioneel.

Beoogde resultaten

- We voeren de vastgestelde meerjarenaanpak voor het verduurzamen en vernieuwen van de onderwijsgebouwen uit.
- De gemeente zorgt voor voldoende en passende onderwijshuisvesting.
- Scholen nemen maatregelen om hun schoolgebouw te verduurzamen.

Doelen

1.4.6 Schoolpleinen dragen bij aan een groene speelomgeving.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer schoolpleinen vergroend en alle schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk (zie ook resultaten bij programma 2).

Doelen

1.4.7 Het kind centraal stellen in diens behoefte aan hulp en ondersteuning en een gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor alle kinderen.

Beoogde resultaten

- Samenwerking onderwijs en jeugdhulp, 1 plan met betrokkenen (bijvoorbeeld onderwijszorgarrangement De Dijk, aansluiting school en thuis).

Doelen

1.4.8 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden.

Beoogde resultaten

- Alle kinderopvanglocaties en gastouders zijn gecontroleerd en er zijn maatregelen genomen bij eventuele onvolkomenheden (100%).

Doelen

1.4.9 Uitvoering wettelijke taken.

In het kader van deze ambitie voeren we de volgende wettelijke taken uit:

- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsachterstandenbeleid
- Leerplicht
- Leerlingenvervoer
- Toezicht kinderopvang

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Het belangrijkste risico is onvoldoende middelen voor de uitvoering van de meerjarenaanpak van de vernieuwings- en verduurzamingsopgave van onderwijsgebouwen.

1.5 Een leven lang sporten en bewegen

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners van Wageningen kunnen een leven lang sporten en bewegen.

Doelen

1.5.1 Inclusief sporten en bewegen: sporten en bewegen is mogelijk voor alle mensen die willen meedoen.

Beoogde resultaten

- Meer bewustwording, samenwerking en sportbevordering om het makkelijker te maken voor die mensen die niet vanzelfsprekend sporten.

Doelen

1.5.2 Van jongs af voldoende en vaardig bewegen.

Beoogde resultaten

- Kinderen maken kennis met het diverse (georganiseerde) sportaanbod in Wageningen.
- Scholen en kinderopvang bieden beweegactiviteiten aan.
- Kinderen leren zwemmen en blijven zwemvaardig.

Doelen

1.5.3 Een duurzame en functionele sportinfrastructuur.

Beoogde resultaten

- Een beweegvriendelijk ingerichte openbare ruimte, zodat sporten en bewegen hier vanzelfsprekend is.
- Een goed geëxploiteerd zwembad.
- Vernieuwd sportbeleid in 2026.
- Het gebruik van sportvelden en binnensportaccommodaties is qua capaciteit geoptimaliseerd.
- In 2026 zijn randvoorwaarden ondersteunend voor mogelijkheden van beoefenen van sport en cultuur in openbare ruimte.

- Start van het gebruik van nieuw zwembad tussen 2031 en 2033.
- Verschillende groepen maken veel en op verschillende manieren gebruik van de sportaccommodaties. De exploitatie verbetert door hogere inkomsten (breder en intensiever gebruik) en lagere kosten (functionele inzet, slimme spreiding en minder energie).

Doelen

1.5.4 Er zijn voldoende ontspanningsmogelijkheden in Wageningen voor jongeren onder de 25, aansluitend op de regio.

Beoogde resultaten

- Onderzoeksrapport naar behoefte en aanbod op ontspanningsmogelijkheden voor jongeren en studenten.
- Op basis van inzichten uit het onderzoeksrapport passen we beleidsstukken, doelen, resultaten en opdrachten aan.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

De kosten verbonden aan het nieuwe sportbeleid zijn nog onvoldoende duidelijk om voor deze begroting goed in kaart te brengen. De kosten kunnen hoger uitvallen dan verwacht of er kunnen onvoorziene uitgaven worden gemaakt.

1.6 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen

Wat willen we bereiken?

Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen.

Doelen

1.6.1 Alle kinderen krijgen de kans om hun culturele interesses en bagage te ontwikkelen (onderdeel cultuuractieplan).

Beoogde resultaten

- Alle kinderen maken kennis met kunst en cultuur op en rond de basisschool (cultuuractieplan).
- We bieden naschoolse cultuureducatie aan met een netwerk van vakdocenten.

Doelen

1.6.2 Alle inwoners kunnen zich persoonlijk ontwikkelen en hun maatschappelijke kansen verbeteren.

Beoogde resultaten

- Inwoners komen in aanraking met cultuur en culturele activiteiten.
- Inwoners hebben toegang tot een professionele theatervoorziening.
- Uitvoeren van bestuurlijke wensen voor verbetering van theater Junushoff.

Doelen

1.6.3 Alle inwoners hebben vrije toegang tot informatie en kennis.

Beoogde resultaten

- Inwoners hebben toegang tot een openbare bibliotheekvoorziening die invulling geeft aan de 5 wettelijke functies.
- Inwoners kunnen (waar mogelijk digitaal) de geschiedenis van Wageningen bekijken.
- Inwoners kunnen gericht zoeken naar foto's, prenten en (bouw-)tekeningen in een beeldbank.

- Inwoners kunnen historische archieven raadplegen en hulp krijgen bij het doen van onderzoek.
- Lokaal nieuws en achtergrondinformatie is beschikbaar via de lokale media.
- De huisvesting en inrichting van de bibliotheek is vernieuwd en verbeterd.

Doelen

1.6.4 Er is een aantrekkelijk cultureel klimaat in Wageningen (cultuuractieplan: thema's samenwerking en ruimtegebruik).

Beoogde resultaten

- We stimuleren actieve cultuurmakers om samen onze cultuursector naar een hoger plan te brengen. Daarbij is het vinden van voldoende ruimte en landelijke subsidies voor innovatieve projecten belangrijk.
- Een vastgestelde subsidieregeling gericht op multifunctioneel gebruik van ruimten voor cultuurbeoefening.
- In 2026 zorgen we voor goede voorwaarden, zodat mensen sporten en cultuur kunnen beleven in de openbare ruimte.
- In de Stedelijke Cultuurregio Ede-Wageningen wordt meer samengewerkt.
- Minimaal 1 (nieuwe) locatie voor cultuurbeoefening gerealiseerd in 2026 (broedplaats).
- We maken op basis van de Nota strategisch vastgoedbeleid een uitvoeringsagenda gericht op de huisvesting voor cultuurbeoefening en maatschappelijke gebruikers.

Doelen

1.6.5 Er zijn voldoende ontspanningsmogelijkheden in Wageningen voor jongeren onder de 25 jaar, aansluitend op de regio.

Beoogde resultaten

- In 2025 starten we een onderzoek naar behoefte en aanbod op ontspanningsmogelijkheden voor jongeren en studenten. Het streven is om dat nog dit jaar af te ronden.
- Op basis van inzichten uit het onderzoeksrapport passen we beleidsstukken, doelen, resultaten en opdrachten aan.

Doelen

1.6.6 Uitvoering wettelijke taken.

In het kader van deze ambitie voeren we de volgende wettelijke taken uit:

- De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). In deze wet staat welke 5 functies een openbare bibliotheekorganisatie heeft:
 - Kennis en informatie ter beschikking stellen.
 - Ontwikkeling en onderwijs bieden.
 - Lezen bevorderen en het laten kennismaken met literatuur.
 - Ontmoeting en debat organiseren.
 - Kennis laten maken met kunst en cultuur

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Betaalbare ruimtes zijn belangrijk voor kunstenaars, cultuurdocenten en andere creatieve inwoners. Zij hebben deze ruimtes nodig om te experimenteren, te beginnen met hun eigen bedrijf of hun bedrijf verder te ontwikkelen. Door veranderingen op de vastgoedmarkt is het steeds lastiger voor hen om plek te vinden.

Er is maar weinig subsidie (financiële hulp) om deze ruimtes goedkoper of makkelijker beschikbaar te maken. Daarnaast heeft de cultuursector ook te maken met andere hogere kosten en onzekerheden, zoals stijgende energiekosten.

1.7 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving

Wat willen we bereiken?

Het creëren en behouden van een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving in Wageningen.

Doelen

1.7.1. We pakken ondermijning preventief, en indien nodig repressief aan.

Beoogde resultaten

- Bewustwording inwoners en ondernemers vergroten door minimaal tien communicatie-uitingen per jaar te doen over diverse onderwerpen van ondermijning.
- We geven minimaal 4 interne bewustwordingstrainingen op ondermijning.
- Er zijn tenminste 4 integrale controles uitgevoerd.
- We stellen in 2026 een vernieuwd Bibob-Beleid vast.

Doelen

1.7.2. Zorg en veiligheid verder ontwikkelen naar niveau zoals voorgesteld door VNG.

Beoogde resultaten

- Er is passende zorg en ondersteuning voor kwetsbare personen, waaronder personen met verward/onbegrepen gedrag.
- Inwoners voelen zich veilig in hun wijk.
- Betrekken van GGZ-instellingen op buurniveau.
- Het op- en afschalingsmodel (Aanpak Voorkomen Escalatie) wordt als nieuwe werkwijze in 2026 ingevoerd.

Doelen

1.7.3. We stimuleren de onderlinge verdraagzaamheid in overlastdossiers.

Beoogde resultaten

- Overlastmeldingen behandelen we zoals vastgesteld in de beleidsregels Wet aanpak woonoverlast.

- We overleggen in de Stuurgroep Veilig Uitgaan met de horeca, politie en omwonenden.
- We maken onze organisatie bewust van het bestaan van polarisatie en radicalisering.
- We stimuleren een fijne leefomgeving tussen studentenverenigingen en omwonenden.

Doelen

1.7.4. Inwoners en ondernemers zijn zich bewust van de gevaren van digitale criminaliteit. Daarnaast zijn we als organisatie voorbereid op een cyberaanval.

Beoogde resultaten

- In ieder geval 3 preventieve acties organiseren gericht op de doelgroepen jeugd, ouderen en ondernemers. Als organisatie trainen en oefenen we op cyberveiligheid.

Doelen

1.7.5 Uitvoering wettelijke taken.

In het kader van deze ambitie voeren we de volgende wettelijke taken uit:

- Uitvoeren burgemeestersbevoegdheden voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid op grond van onder andere de Gemeentewet, de Algemene plaatselijke verordening, de Opiumwet, de Wet openbare manifestaties.
- Uitvoeren taken crisisbeheersing op grond van de Wet op de veiligheidsregio's.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Uit ervaringen blijkt dat bij een grote crisis, zoals de corona- of de Oekraïne-crisis, er veel ambtelijke capaciteit gaat naar het beheersen van de crisis. Dit betekent dat deze capaciteit niet in zijn geheel ingezet kan worden voor de omschreven doelen. Herprioritering is dan aan de orde.
- De burgemeester krijgt steeds meer bevoegdheden waarvan verwacht wordt dat er uitvoering aan gegeven wordt. Dit kan ook leiden tot herprioritering van bovengenoemde doelen.

1.8 Ondersteuning en opvang vluchtelingen

Wat willen we bereiken?

Vluchtelingen worden in Wageningen onder menswaardige omstandigheden opgevangen of gehuisvest en ontvangen ondersteuning om te integreren in de samenleving

Doelen

Doel: 1.8.1. De opvang en huisvesting voor vluchtelingen in Wageningen gebeurt op humane wijze met ruimte voor privacy.

Beoogde resultaten

- Voor huidige opvanglocaties wordt gemonitord of deze voldoen aan de kwaliteitseisen.
- Indien sprake is van nieuwe opvanglocaties is er extra aandacht voor zaken zoals: mogelijkheid tot een rustige studie/werkplek, voldoende recreatiemogelijkheden, plek voor onderwijs op locatie en plek voor vrijwilligersorganisaties.

Doelen

Doel: 1.8.2. Wageningen vangt, in samenwerking met het COA, 550 vluchtelingen op.

Beoogde resultaten

- De gemeente Wageningen en het COA hebben de afspraak 550 duurzame opvangplekken te voorzien voor de doelgroepen verblijvend bij het COA.

Doelen

Doel: 1.8.3. Alle vluchtelingen die in Wageningen verblijven kunnen meedoen vanaf dag 1.

Beoogde resultaten

- Meedoen kan in vele vormen. In het project Duurzame Opvang Vluchtelingen wordt verdere uitwerking gegeven aan de mogelijkheden voor meedoen voor de verschillende groepen vluchtelingen die in Wageningen verblijven.
- - Hierbij is bijvoorbeeld aandacht voor recreatieve activiteiten, vrijwilligerswerk, maar ook begeleiding naar betaald werk.

Doelen

Doel: 1.8.4. De gemeente Wageningen ondersteunt een menswaardig bestaan voor vluchtelingen gebonden aan Wageningen zonder recht op verblijf in een opvanglocatie, waarvan de procedures nog niet zijn afgerond.

Beoogde resultaten

- De toetsingscriteria zijn leidend in de opvang en begeleiding van vluchtelingen gebonden aan Wageningen zonder recht op verblijf in een opvanglocatie.

Doelen

Doel: 1.8.5. Uitvoering wettelijke taken.

In het kader van deze ambitie voeren we de volgende wettelijke taken uit:

- Wet Inburgering
- Spreidingswet

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Het project duurzame opvang vluchtelingen loopt van 2025 t/m 2027. In 2026 zitten we midden in het project. We verwachten niet dat we dan alle doelen al volledig gerealiseerd zullen hebben, maar verwachten al wel belangrijke stappen te hebben gezet.

Het Rijksbeleid en de wetgeving zijn op veel terreinen leidend voor de mogelijkheden die de gemeente Wageningen heeft om opvang en ondersteuning voor deze doelgroepen in te richten. Er is op dit moment veel onzekerheid over dit beleid.

Algemene informatie programma 1

Beleidskader maatschappelijke ontwikkeling

Wet- en regelgeving:

- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2015 Wageningen
- Verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning Wageningen 2024
- Re-integratieverordening Participatiewet Wageningen 2025
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2022
- Verordening Individuele Inkomenstoeslag gemeente Wageningen 2026
- Verordening Maatschappelijk Meedoen Regeling gemeente Wageningen 2026
- Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Wageningen 2026
- Verordening tegenprestatie Wageningen 2015
- Verordening handhaving inkomensvoorzieningen Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2022
- Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening gemeente Wageningen (2010)
- Nadere regels jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning Wageningen 2024
- Financieel besluit jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning Wageningen 2025
- Beleidsregels terug- en invordering, aflossing, verrekening en verhaal Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Wageningen 2023
- Beleidsregels Studietoelage gemeente Wageningen 2024
- Beleidsregels Bijzondere Bijstand gemeente Wageningen 2026
- Beleidsregels vrijlating giften Participatiewet 2023
- Beleidsregels terug- en invordering, aflossing, verrekening en verhaal Participatiewet IOAW, IOAZ gemeente Wageningen 2024
- Beleidsregels Wet Taaleis Participatiewet gemeente Wageningen 2023
- Beleidsregels stimulering parttime werk gemeente Wageningen 2024
- Beleidsregels uitstroomprijs Wageningen 2023
- Beleidsregels vermogen in eigen woning en krediethypotheek
- Beleidsregels Inburgering Gemeente Wageningen 2025
- Beleidsregel landelijke toegankelijkheid beschermd wonen Valleiregio 2022
- Wet integrale suïcidepreventie (gepubliceerd 26 juni 2024, wet treedt 1 januari 2026 in werking)

Beleidsstukken:

- Visie Kind Centraal
- Regionale visie Publieke gezondheidszorg Gelderland Midden (2021)
- Praktisch afsprakenkader Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Valleiregio 2015
- Beleidskader Samen Wageningen (2017)
- Uitvoeringsplan Wet Inburgering 2021
- Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio 2024 tot en met 2029
- Visie op de maatschappelijke opvang Valleiregio, 2021 'Zo zelfstandig mogelijk wonen'
- Visie Toekomst Herdenken, Koesteren en Agenderen van Vrijheid 2025-2030
- Regiovisie centraal Gelderland : Samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, Wmo, Beschermd Wonen (december 2021)

Beleidskader onderwijs

Verordeningen:

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Wageningen, 2015
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer Wageningen, 2022
- Verordening financiële en materiële gelijkstelling onderwijs Wageningen, 2015
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid, 1999

Beleidsnota's:

- Beleidsregel voor bekostiging gymnastiekruimte voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, 2012
- Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Wageningen, 2020
- Beleidsregels Handhaving Kinderopvang Wageningen, 2019
- Visie Kind Centraal, 2016
- Groen Integraal Huisvestingsplan Wageningen, 2020
- Intentieovereenkomst 'Het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie', 2022
- Samenwerkingsovereenkomst eenduidig aannamebeleid primair onderwijs Wageningen, 2024

Beleidskader sport

Beleidsnota's:

- Nadere regels subsidiëring exploitatie-, onderhoud- en beheertaken door verenigingen en stichtingen als zelfwerkzaamheid voor de gemeentelijke zaalsportaccommodaties in Wageningen (2020).
- Beleidsnota 'Wageningen Sport!' (2012).

Beleidskader cultuur

Beleidsnota's:

- Cultuurnota 2014 en verder- Samen werken aan cultuur (2013)
- Cultuuractieplan Cultuur Dichtbij 2025-2026 (2025)
- Uitgangspunten toetsing en handhaving Delftse schoolpanden Hoogstraat (1996)
- Dakvlakkenbeleid (2000)
- Archeologienota (2004)
- Herstel van de kwaliteit van de Delftse Schoolpanden rondom de Markt (2008)

Beleidskader veiligheid

Verordeningen:

- Algemene Plaatselijke Verordening Wageningen 2024
- Verordening binnentreden ter uitvoering van noodverordeningen (1997)

Beleidsnota's:

- Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 Gemeente Wageningen
- Piketregeling rampbestrijding gemeente Wageningen 2023
- Beleidsplan Veiligheidsregio 2025-2026
- Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 Politie Oost-Nederland
- Bibob beleid Wageningen 2022
- 13b Opiumwet beleid Wageningen 2022
- Beleidsregels wet aanpak Woonoverlast Wageningen 2021
- Uitvoeringsplan integrale veiligheid 2025 -2026

- Handhavingsuitvoeringsplan 2025-2026
- Plan van aanpak Ondermijning 2025

Convenanten:

- Veilig Uitgaan
- Buurtbemiddeling
- Buren/besturen gezelligheidsverenigingen

Betrokkenheid verbonden partijen Programma 1

Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

VGGM is een complete hulpverleningsorganisatie voor Brandweer en Volksgezondheid (ambulancehulpverlening en GGD) voor de veiligheidsregio Gelderland-Midden. Voor de uitvoering van de brandbestrijding en risicobeheersing werken we samen in regionaal verband op basis van een gemeenschappelijke regeling.

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van 8 gemeenten met in totaal 365.000 inwoners. Het aantal inwoners groeit naar 500.000 in 2040. De gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley via een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken.

Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Betreft een samenwerking van 11 gemeenten. Gemeenten kunnen per module besluiten of zij willen deelnemen. Wageningen neemt deel aan de Module inkoop en contractmanagement voor jeugdhulp (individuele voorzieningen) en maatschappelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen). Wageningen neemt deel aan de module Regionale Facilitering Zorg en bestaat voornamelijk uit facilitering van het regiosecretariaat, regionaal advies Jeugd en bijbehorende projecten, zoals het Regionaal Uitvoeringsplan Jeugd.

Valleihopper

De Valleihopper draagt zorg voor het (contract-)beheer van het Vraagafhankelijk Vervoer. De Valleihopper is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling BVO Valleihopper. De gemeente Barneveld is de coördinerende gemeente.

Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)

Wageningen45 is een stichting die subsidie van de gemeente ontvangt om op 4 en 5 mei en het jaarrond een programma neer te zetten rondom het thema Vrijheid. Een programma dat lokaal, regionaal, nationaal en internationaal impact geeft. Door verschillende activiteiten aan te bieden komt jong en oud in aanraking met het thema Vrijheid. Wageningen45 organiseert onder andere de Nationale Bevrijdingsvuurestafette, de Dodenherdenking op 4 mei, het Gelders Bevrijdingsfestival, het Vrijheidsdefilé, maar ook het jaarrond het veteranencafé, de monumentenadopties en wereld gesprekken.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- Gemeente Ede. Uitvoering van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz): Betreft samenwerking van de uitvoering van de taken op het gebied van de Bbz.
- Gemeente Ede en de gemeente Wageningen hebben samen het gepland routevervoer ingekocht en dragen samen zorg voor het contractbeheer en de kwaliteitsbewaking.

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 1 Wageningen sociaal:

- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezin
- Netto arbeidsparticipatie
- Werkloze jongeren
- Bijstandsuitkering
- Lopende re-integratievoorzieningen
- Jongeren met jeugdhulp
- Jongeren met jeugdbescherming
- Jongeren met jeugdreclassering
- Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement
- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Voortijdige schoolverlaters
- Niet-sporters
- Verwijzingen Halt
- Winkeldiefstal
- Geweldsmisdrijven
- Diefstal uit woning
- Vernieling en beschadiging

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Wageningen sociaal zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Totale lasten	81.080	89.625	84.887	87.992	90.775	93.216
Totale baten	32.418	31.577	23.920	23.419	24.427	24.514
Totaal saldo	-48.662	-58.048	-60.967	-64.573	-66.348	-68.702

In onderstaande tabel is de verdeling van de baten en lasten per ambitie opgenomen:

Bedragen x € 1.000		Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
LASTEN							
1.1	Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht	-	-	-	-	-	-
1.2	Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid	60.818	64.805	66.179	68.833	71.174	72.859
1.3	Vrijheid en internationale samenwerking	656	621	606	633	657	680
1.4	Onderwijs en kinderopvang	4.883	4.878	4.824	5.200	5.023	5.034
1.5	Een leven lang sporten en bewegen	3.559	7.709	4.599	4.326	4.692	5.142
1.6	Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen	3.896	4.972	4.140	4.324	4.489	4.652
1.7	Een veilige en leefbare woon-,werk- en ondernemingsomgeving	3.538	3.860	4.116	4.225	4.276	4.363
1.8	Ondersteuning en opvang vluchtelingen	3.729	2.780	423	451	464	486
Totale lasten		81.080	89.625	84.887	87.992	90.775	93.216

BATEN							
1.1	Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht	-	-	-	-	-	-
1.2	Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid	23.333	20.327	20.509	20.724	21.383	21.098
1.3	Vrijheid en internationale samenwerking	-	-	-	-	-	-
1.4	Onderwijs en kinderopvang	1.105	1.073	1.052	874	839	836
1.5	Een leven lang sporten en bewegen	1.346	4.917	1.893	1.587	1.976	2.356
1.6	Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen	219	1.018	96	234	229	224
1.7	Een veilige en leefbare woon-,werk- en ondernemingsomgeving	1	-	-	-	-	-
1.8	Ondersteuning en opvang vluchtelingen	6.414	4.242	370	-	-	-
Totale baten		32.418	31.577	23.920	23.419	24.427	24.514

SALDO							
1.1	Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht	-	-	-	-	-	-
1.2	Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid	-37.485	-44.478	-45.670	-48.109	-49.791	-51.761
1.3	Vrijheid en internationale samenwerking	-656	-621	-606	-633	-657	-680
1.4	Onderwijs en kinderopvang	-3.778	-3.805	-3.771	-4.326	-4.183	-4.198
1.5	Een leven lang sporten en bewegen	-2.214	-2.792	-2.707	-2.739	-2.716	-2.786
1.6	Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen	-3.677	-3.954	-4.044	-4.090	-4.260	-4.428
1.7	Een veilige en leefbare woon-,werk- en ondernemingsomgeving	-3.537	-3.860	-4.116	-4.225	-4.276	-4.363
1.8	Ondersteuning en opvang vluchtelingen	2.685	1.462	-53	-451	-464	-486
Totaal saldo		-48.662	-58.048	-60.967	-64.573	-66.348	-68.702

De baten en lasten die betrekking hebben op ambitie 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht vallen binnen ambitie 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid.

Administratieve wijzigingen

Binnen programma 1 zijn de volgende administratieve wijzigingen doorgevoerd:

- De ambitie 1.8 Ondersteuning en opvang vluchtelingen is toegevoegd

